TEMAT LEKCJI: **Skąd bierze się głód?**

AUTORKA: Małgorzata Szczecina
KOREKTA MERYTORYCZNA: Wioleta Hutniczak

CELE:
Uczeń/uczennica wie, umie rozumie:

- Uczeń/uczennica wie, jakie są podstawowe przyczyny głodu na świecie,
- Uczeń/uczennica wie jak analizować informacje na temat głodu w sposób krytyczny,
- Uczeń/uczennica umie, sformułować własne wnioski dotyczące przyczyn głodu na świecie,
- Uczeń/uczennica umie, podać pomysły konkretnych działań, które mogą pomóc przezwyciężyć problem głodu na świecie,
- Uczeń/uczennica nabywa postawę odpowiedzialności i solidarności, która przyczynia się do podejmowania konkretnych działań zmierzających do redukcji głodu na świecie,
- Uczeń/uczennica umie podać odpowiedzi na pytania, zawarte w tekście źródłowym.

HASŁA TEMATYCZNE: Głód, przyczyny i struktura głodu na świecie, 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, krytyczne myślenie,

POZIOM EDUKACYJNY (WIEK UCZNIÓW I UCZENNIC/ KLASA): edukacja szkolna (I-IV klasa szkoły ponadpodstawowej)

ODWOŁANIA DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

<u>WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE</u>
IV etap edukacyjny (zakres podstawowy). Treści nauczania - (wybór)
III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

1) analizuje kwestię godności ludzkiej i przedstawia prawa, które mu przysługują, oraz mechanizmy ich dochodzenia;
4) rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka;
5) diagnozuje problemy społeczno-polityczne na poziomie lokalnym, państwowym, europejskim i globalnym oraz ocenia wybrane rozwiązania tych problemów i diagnozuje możliwość własnego wpływu na ich rozwiązanie;

IV. Komunikowanie i współdziałanie.

1) rozwija umiejętność dyskutowania – formułuje, uzasadnia i broni własne stanowisko na forum publicznym, szanując odmienne poglądy;
2) współpracuje w grupie, z uwzględnieniem podziału zadań oraz wartości obowiązujących w życiu społecznym;

GEOGRAFIA

IV etap edukacyjny (zakres podstawowy). Treści nauczania – wymagania szczegółowe (wybór)
XII. 8) identyfikuje konflikty interesów w relacjach człowiek – środowisko i rozumie potrzebę ich rozwiązywania zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;

PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT WARSZTATU MOŻNA ZNALEŹĆ:
Prawo do żywności, pod red. Magda Bodzan, Dominika Rypa, Paulina Szczygieł, Julia Werde, Wydawnictwo Polskiej Akcji Humanitarnej, Warszawa 2013 : https://www.pah.org.pl/app/uploads/2017/06/2017_dlaszkol_prawo_do_zywnosci.pdf ,
Jean Ziegler, *Geopolityka głodu. Masowa zagłada*, przeł. E. Cylwik, Warszawa 2013.

CO TRZEBA PRZYGOTOWAĆ PRZED ROZPOCZĘCIEM LEKCJI?
wydrukuj materiały pomocnicze (załączniki) w ilości odpowiadającej OU, upewnij się, że masz dostęp do tablicy, kredy/lub markerów, przygotuj małe karteczki (post-it) oraz pudełko.

CZAS: 2 x 45 min

Uwaga! Przed przeprowadzeniem tego warsztatu zapoznaj się animacją http://bit.ly/animacja_jak_mowic oraz z publikacją „Jak mówić o większości świata. Rzetelna edukacja o krajach globalnego Południa" dostępną na stronie: www.pah.org.pl/dokumenty/#materialy-edukacyjne . Jeżeli jest taka możliwość, zawieś w sali polityczną mapę świata.

Scenariusz może być modyfikowany przez osobą prowadzącą. Należy jednak pamiętać, aby postawione cele były zrealizowane a przekazy zgodne z wartościami edukacji globalnej i Kodeksem ds. obrazów i przesłań dot. krajów globalnego Południa – więcej informacji w publikacji powyżej.

Czas	Cel metody	Opis metody	Potrzebne materiały (np. flipczart, link do filmu, załącznik nr...)	Uwagi i warianty ćwiczenia Na co należy zwrócić uwagę?
5 min	Wprowadzenie Cele: Wprowadzenie OU do tematu lekcji Refleksja nad przyczyna głodu	Wprowadzenie OP wita się z OU. Następnie zapowiada, że na najbliższej lekcji porozmawiamy o problemie głodu na świecie. Rozdaje OU małe karteczki. Wyjaśnia, że każdy ma teraz chwilę, by zastanowić się i zapisać anonimowo krótką odpowiedź na pytanie: • Jak sądzisz, dlaczego we współczesnym świecie ludzie głodują? OU pracują samodzielnie, pisząc to, co uznają za prawdziwe. Po upływie wyznaczonego czasu (ok. 5 min.) OP zbiera kartki i wrzuca je do pudełka. Może wylosować kilka z nich i przeczytać odpowiedzi. Ważne, żeby kartki nie były podpisane. OP wyjaśnia, że najbliższą lekcję poświęcimy problemowi głodu na świecie, porozmawiamy też o jego przyczynach i możliwych rozwiązaniach.	Wprowadzenie Małe karteczki dla OU, pudełko	Wprowadzenie
10 min	Rozmowa Cele: • Zebranie i uszeregowanie wiedzy, którą OU	Rozmowa OP zachęca UO by podzielili się swoimi refleksjami na temat głodu. Może czytali jakieś książki lub artykuły albo obejrzeli film dotyczący tego zagadnienia? A może działają w jakiejś organizacji, która pomaga zwalczać problem głodu? Chętne OU dzielą się swoimi przemyśleniami. UP podsumowuje rozmowę	Rozmowa	Rozmowa Podczas rozmowy OP podkreśla, że wyeliminowanie głodu to jeden z 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, które państwa

	posiadają na temat głodu • Zapoznanie OU z Celami Zrównoważonego Rozwoju	pogadanką na temat Zrównoważonych Celów Rozwoju. Opowiada o tym czym są Cele Zrównoważonego Rozwoju oraz zwraca uwagę OU, że 2 Cel Zrównoważonego Rozwoju brzmi :*Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo*		członkowskie Narodów Zjednoczonych obrały jako kluczowe by dążyć do bardziej zrównoważonego sprawiedliwego świata. Cele Zrównoważonego Rozwoju: http://www.un.org.pl/cel2 Cel2: Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo: http://www.un.org.pl/cel2
15 min	Analiza tekstu Cele: • Uczeń/uczennica wie jakie są podstawowe przyczyny głodu na świecie, • Uczeń/uczennica umie podać odpowiedzi na	Analiza tekstu OP zapowiada, że teraz OU będą mieli/miały okazję zapoznać się z fragmentem książki Jeana Zieglera – cenionego socjologa, naukowca, autora Geopolityki głodu. Wyjaśnia, że tekst może się okazać wstrząsający, ale niestety jest prawdziwy. Prosi, by OU zapoznali i zapoznały się z nim, a następnie odpowiedzieli i odpowiedziały na pytania. OU pracują samodzielnie. Na koniec chętne osoby czytają udzielone przez siebie odpowiedzi.	Analiza tekstu Wydrukowany tekst oraz pytania do tekstu Jeana Zieglera w odpowiadającej liczbie OU (zał. nr 1)	Analiza tekstu

	pytania, zawarte w tekście źródłowym.			
10 min	Metaplan cz. 1 Cele: • Uczeń/uczennica umie, sformułować własne wnioski dotyczące przyczyn głodu na świecie, • Uczeń/uczennica wie, jakie są podstawowe przyczyny głodu na świecie,	Metaplan cz. 1 OP dzieli OU na grupy (maksymalnie 5-6 OU w grupie). Rozwiesza lub wyświetla schemat metaplanu. Prosi, by na początku OU wypełnili pola: ,,Jak jest?" oraz ,,Jak powinno być?" na podstawie przeczytanego tekstu. OU podają pomysły (np.,,Jak jest?": jedna siódma ludzkości głoduje,; w krajach zachodnich wyrzuca się miliony ton jedzenia; głód dotyka dzieci i dorosłych; prawo do żywności jest notorycznie łamane; śmierć głodowa jest bardzo bolesna itp.). Chętna osoba zapisuje pomysły całej klasy w dwóch pierwszych polach. Kolejne części metaplanu zostaną uzupełnione po kolejnym ćwiczeniu. OP podsumowuje tę część ćwiczenia i podaje informację o tym czym jest prawo do żywności. Prawo do żywności zostało ujęte w Międzynarodowym Pakcie Praw Społecznych, Gospodarczych i Kulturalnych z 1966 r., art. 11. Przypomina, że jest to jedno z podstawowych praw, które jest notorycznie łamane.	Metaplan cz. 1 Schemat metaplanu, który OU mogą przerysować na swoje kartki. Kartki formatu min. A3 dla OU	Metaplan cz 1 Międzynarodowy Pakt Praw Społecznych, Gospodarczych i Kulturalnych: https://amnesty.org.pl/subjects/prawa-ekono%C2%ADmiczne-spoleczne-i-kultu%C2%ADralne/ Prawo do żywności: https://www.pah.org.pl/app/uploads/2017/06/2017_dlaszkol_prawo_do_zywnosci.pdf
15 min	Skąd bierze się głód? Pokaz filmu Cele: • Uczeń/uczennica wie, jakie są podstawowe	Skąd się bierze głód? - pokaz filmu OP zapowiada, że zanim OU uzupełnią kolejne pola, zastanowimy się nad przyczynami takiego stanu rzeczy. Pomoże nam w tym film, zatytułowany *Skąd się bierze głód*? OP prosi by OU obejrzeli go uważnie i w miarę możliwości sporządzili krótkie notatki. Poleca też, by postarali się zapamiętać, jakie są	Skąd bierze się głód? Najpilniej strzeżona tajemnica XXI w.:	Upewnij się, że masz szybki dostęp do filmu. Załaduj go wcześniej lub ściągnij przed pokazem.

	przyczyny głodu na świecie, • Uczeń/uczennica wie jak analizować informacje na temat głodu w sposób krytyczny, • Uczeń/uczennica nabywa postawę odpowiedzialności i solidarności, która przyczynia się do podejmowania konkretnych działań zmierzających do redukcji głodu na świecie,	przyczyny głodu na świecie. OU oglądają film i notują niezbędne informacje. OP przed wyświetleniem filmu powinien wyjaśnić trudne pojęcia takie jak: subwencja, spekulacja itp. Trzeba jednak dodać, że materiał został przygotowany w tak obrazowy i prosty sposób, że – pomimo iż pojawia się tam kilka trudniejszych terminów – powinien być zrozumiały dla uczniów.	https://www.youtube.com/watch?v=ZGwsDYiw-vs	
15 min	Metaplan cz. 2 Cele: • Uczeń/uczennica wie jak analizować informacje na temat głodu w sposób krytyczny, • Uczeń/uczennica umie, sformułować własne wnioski	Metaplan – cz. 2 OP prosi by OU wrócili do grup z poprzedniego zadania. Ich zadaniem będzie – na podstawie filmu – zastanowić się nad punktem „Dlaczego nie jest tak, jak powinno być?". OU mają wypisać przyczyny głodu na świecie. Następnie OP poleca OU zastanowić się, jakie wnioski płyną z powyższych rozważań. OU formułują własne wypowiedzi, a chętne osoby zapisują je na tablicy (w polu: wnioski, rozwiązania) i prezentują efekt swojej pracy.	Metaplan cz. 2 Schemat Metaplanu	

	dotyczące przyczyn głodu na świecie, • Uczeń/uczennica umie, podać pomysły konkretnych działań, które mogą pomóc przezwyciężyć problem głodu na świecie, • Uczeń/uczennica nabywa postawę odpowiedzialności i solidarności, która przyczynia się do podejmowania konkretnych działań zmierzających do redukcji głodu na świecie,			
10 min	Podsumowanie Cel: Zwrócenie uwagi OU na sposób przekazywania informacji o głodzie i osób nim dotkniętych.	OP podsumowuje lekcje zapraszając OU do obejrzenia filmu „Jak mówić o większości świata". Zwraca uwagę, że kiedy mówimy o problemie głodu niezwykle ważnym jest zachowanie szacunku i godności osób, o których rozmawiamy. OP wyświetla film „Jak mówić o większości świata" i na jego podstawie zadaje OU zadanie domowe. • Wymień zasady o tym jak mówić o świecie, na podstawie filmu „Jak mówić o większości świata"	Podsumowanie Film „Jak mówić o większości świata" http://bit.ly/animacja_jak_mowic	

ZAŁĄCZNIKI (m.in. testy, karty pracy i zdjęcia - wklejamy do tego pliku)

Załącznik nr 1. Jean Ziegler, *Geopolityka głodu. Masowa zagłada*, przeł. E. Cylwik, Warszawa 2013.

Fragment Prawo do żywności jest bez wątpienia jednym z najczęściej i najpowszechniej łamanych praw człowieka. Zjawisko głodu jest efektem przestępczości zorganizowanej. W Mądrościach Syracha czytamy: „Nędzny chleb jest życiem biednych, a kto go zabiera, jest zabójcą, zabija bliźniego, kto mu odbiera środki do życia, i krew wylewa, kto pozbawia zapłaty robotnika". Zgodnie z szacunkami FAO liczba osób chronicznie i poważnie niedożywionych sięgała w 2010 r. 925 mln (w porównaniu do 1023 mln w 2009 r.). Niemal miliard istot ludzkich (spośród 7 mld mieszkańców naszej planety) cierpi z powodu chronicznego głodu. (...) Umieranie z głodu jest bolesne. Agonia trwa długo i wiąże się ze strasznym cierpieniem. Niszczy z wolna nie tylko ciało, lecz także psychikę. Upadkowi ducha towarzyszy niepokój, poczucie beznadziei oraz bolesna świadomość osamotnienia i opuszczenia przez wszystkich. (...) U niedożywionych dzieci agonia przychodzi znacznie szybciej. Organizm zużywa wszystkie swoje zapasy cukrów, potem tłuszczów. Dziecko staje się letargiczne. Zaczyna szybko tracić masę ciała. Układ immunologiczny przestaje funkcjonować. Agonię przyspiesza pojawiająca się biegunka. Cierpienie zwielokrotniają jeszcze pasożyty zagnieżdżające się w jamie ustnej oraz infekcje dróg oddechowych. Potem następuje zniszczenie masy mięśniowej. Dziecko nie jest w stanie utrzymać się na nogach. (...) Twarzyczka staje się podobna do twarzy starego człowieka. Wreszcie przychodzi śmierć.

Pytania do tekstu:

1. Który fragment powyższego tekstu najbardziej Cię poruszył?
.....
.....

2.Czym jest prawo do żywności? W jakim dokumencie znajdziemy o nim informacje?
.....
.....

3. Jak myślisz, co znaczy, że prawo do żywności jest notorycznie łamane?
.....
.....

Załącznik nr 2 Schemat Metaplanu

Jak jest?	Jak być powinno?
Dlaczego nie jest tak jak być powinno?	Wnioski i rozwiązania

ŹRÓDŁA I MATERIAŁY DODATKOWE

Prawo do żywności, pod.red. Magda Bodzan, Dominika Rypa, Paulina Szczygieł, Julia Werde, wydawnictwo Polskiej Akcji Humanitarnej, Warszawa 2013 : www.pah.org.pl/app/uploads/2017/06/2017_dlaszkol_prawo_do_zywnosci.pdf

Jean Ziegler, *Geopolityka głodu. Masowa zagłada*, przeł. E. Cylwik, Warszawa 2013.

Film: „Jak mówić o większości świata" : http://bit.ly/animacja_jak_mowic

Film: Skąd bierze się głód? Najpilniej strzeżona tajemnica XXI w.: www.youtube.com/watch?v=ZGwsDYiw-vs